

A műemlékvédelem árnyoldalai

Szeretjük-e igazán múltunkat?

– Az önkormányzati vagyontörvény többek között foglalkozik a műemlékek önkormányzati tulajdonba adásával. Hazánk ezen értékei közül mennyi marad állami felügyelet alatt?

– Valóban az önkormányzati vagyontörvény 46.§-a felhatalmazta a kormányt arra, hogy ideiglenesen határozza meg, melyek azok a műemlékek, amelyek nem adhatók ki az állam tulajdonából. Természetesen ez nem jelent államosítást, hiszen ma még a hazánkban található mintegy 10,5 ezer műemlék több mint fele állami tulajdonban van, de a kormány ezek közül csupán 403-at kíván megtartani. Ez a szám ideiglenesnek tekinthető, hiszen az említett 46.§ a végleges felhatalmazást a Parlamentnek adja. Így várhatóan csak a műemlékvédelmi törvénnyel egyidőben véglegesítik ezt a jegyzéket. A tervek szerint így majd alig 250 műemlék lenne az, amire továbbra is igényt tartana az állam. Persze, ez tényleg egy feltételezett adat, hiszen elindult ugyan a vagyonátadási folyamat, az önkormányzatok mégsem veszik át a területükön lévő műemlékek mindegyikét. Nyilvánvaló ugyanis, hogy egy műemlék birtoklása nem csak előnyökkel, dicsőséggel jár, hanem anyagilag is jelentős terhet róhat a tulajdonosra.

– Információim szerint Csongrád megyében többnyire igényt tartanak az önkormányzatok ezekre az értékekre.

– Valóban így van, s az külön öröm számomra, hogy itt még a megyei közgyűlés is pluszfigyelmet és anyagi segítséget ígért a műemléképületek felújításához, állaguk megóvásához. Ez nagyon előnyösen befolyásolhatja majd a helyi önkormányzatok igénybejelentési szándékát. A műemlékvédelem finanszírozásáról ugyanis tudni kell, hogy azt mindig a tulajdonosnak kell biztosítani, azzal együtt, hogy az állam a költségvetésből ad bizonyos támogatást az épületek helyreállítására, mivel közérdekből korlátozott azok hasznosítása. A jövőben azonban ennek formáját, illetve az anyagi hozzájárulás mértékét szintén a műemlékvédelmi törvényben határozzák meg.

– A műemlékvédelem fontosságát senki sem vitatja, mégis miként oldható ez meg, ha a tulajdonos cég vagy önkormányzat a szűkös anyagi helyzete miatt esetleg évekre nem tud erre pénzt áldozni?

– A helyi védelem nyilvánvalóan azt jelenti, mint ahogy már említettem is, hogy ez a tulajdonosok kötelessége, mi csak szakmai

tanácsot adhatunk, ha kérnek tőlünk. Az kétségtelenül igaz, hogy nem minden érintett tud majd erre pénzt biztosítani, ők előbb-utóbb arra kényszerülnek, hogy túladjanak ezeken az értékeken. Szélsőséges esetben olyan is elképzelhető, hogy a hatóság nem csak bírságolja a tehetetlen tulajdonost, hanem esetleg elvégezteti a munkát, s annak árát rátáblázza az adott ingatlanra. Közvetlenül ugyanis nem áll módunkban kötelezni a tulajdonost az állagmegóvásra, a felújításra.

– Az intézményüknél a közelmúltban lezajlott átszervezések következtében sokan még a korábbinál is problémásabbnak látják a műemlékvédelem jövőjét. Kifogásként említik az engedélyezés, a kivitelezés, a pénz és az ellenőrzés egy kézben tartását. Ön szerint alkalmat adhat-e az a feltételrendszer bizonyos – mások által hangoztatott – összefonódásokra?

– Semmiképpen sem, sőt az átalakulás kulcsfontja éppen az, hogy a korábbi szervezeti rendszer hátrányait kiküszöbölje. Éppen ott volt ugyanis túlságosan egy kézben minden, most önálló igazgatóságok, független főosztályok működnek, a kivitelezést pedig a piaci törvényeknek kívánjuk alárendelni. A szegedi kirendeltség is majd „gazdálkodáskényszerben” fog dolgozni, és ez remélhetőleg elősegíti a hatékonyabb munkát. Csupán a jelenlegi átmeneti helyzetben, amíg a tulajdonos a műmlelkszervezet, addig mondhatjuk esetleg, hogy vállalásaik során ne a haszonszerzés legyen az elsődleges szempont, hanem a jó minőségű műemlékvédelem. Ezért most még felróhatjuk nekik azt is, hogy miért hagyták félbe az óföldreáki templom tetőfelújítását, hiszen a faliázás nem biztosítja igazán a templombelső értékeinek védelmét. A jövőben viszont erre már azért kell ügyelniük, hogy a helyi önkormányzattal megfelelő kapcsolatot tudjanak kialakítani, mivel az állami költségvetés sohasem tudja teljes mértékben átvállalni egy-egy műemlék helyreállítási költségeit, ezért szükség van a helyi erőforrások igénybevételeire is, de nyilvánvaló, hogy a helyhatóságok megnézik majd, kit bíznak meg a munkák elvégzésével.

N. RÁCZ JUDIT

A pedagógus példája

Befejeződött a nyári egyetem

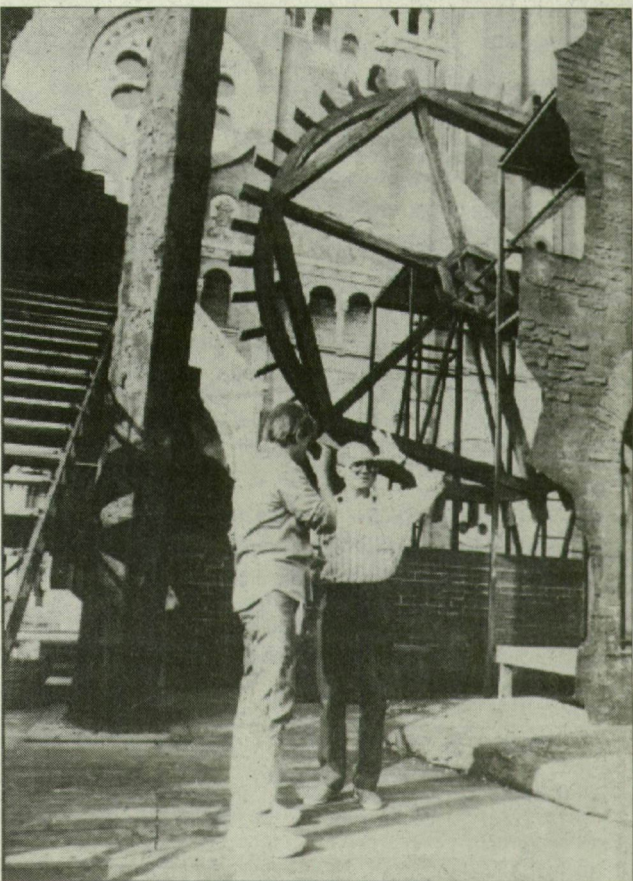
Az ország minden részéből ideérkezett pedagógusok azt mondták a július 13-án kezdődött és tegnap zárult továbbképző kurzusról, hogy – rövid volt. Ez a vélemény csak látszólag negatív, éppenhogy többféle tetszést rejt. Azt jelenti, hogy az érdekes előadásoknak köszönhetően röpiült az idő, hogy a témáról – értékek az iskolában – szívesen hallottak volna még, s azt is jelenti, hogy a tudományos előadásokat hagyományosan kiegészítő, szórakoztató, kulturális programok, a szegedi nyár eseményei vonzzák a szabad idejükből az önképzésükre áldozó tanárokat.

A pedagógiai nyári egyetem szervezői, mint dr. Komlóssy Ákos kandidátus, a kurzus szakmai irányítója elmondta, el is határozták, hogy az egyre szorongatóbb anyagi szükség-séggel dacolva jövőre is megrendezik a kultuszminisztérium által is országos továbbképző fórumnak elismert nyári egyetemet. Annál inkább, mert az 1993-as lesz a harmadik előadássorozat.

A tegnapi zárónapon Ancsel Éva filozófust hallgatták a résztvevők, aki a többi között arról beszélt, hogyan és miért jár együtt a szabadsággal a felelősség. Az iskolában autonóm, szabad embereket kell nevelni, akik dönteni képesek, felelősséggel választani az értékekből. Hogy mi segít leginkább nekik? A példa, a pedagógus példája.

Remélhetni, hogy a gyakorló tanárok szellemi feltöltekezését és fizikai pihenését egyszerre szolgálta a szegedi program, s ezzel segített a hazai közoktatás jobbításában.

SÜLYOK

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

„Hóbortos volt, akár mindannyian”

Készül a szabadtéri musical

„Bocsásd meg barátom, hogy alkalmat adtam arra, hogy téged ugyanolyan bolondnak tartsanak, mint amilyen én voltam s hogy téged is megbolondítottalak kicsit.” – ezt mondta Don Quijote de la Mancha a halálos ágyán a jó Sancho Panzának. Talán ezt teszi velünk ímmár közel négyszáz éve Cervantes lovagregénye: egy kicsit megbolondítja minden olvasóját. Mert nevetünk bár a lovag hóbortosságán és anakronisztikus magatartásán; mégis pontosan tudjuk, igaza van: szükségünk van az ideákra, elfojthatatlan az igazságvágy bennünk és tudjuk, bár vereségre ítéltettünk, a küzdelmet abbahagyni nem szabad.

Nem árulta el a Búsképű lovag leghitelesebb életrajzírója sem, hogy la Mancha melyik faluja, városa a lovag szülőhelye; versengjenek a dicsőséért, amint annak idején a görög városok Homéroszért – zárta Cervantes a regényét. És azóta ezer meg egy feldolgozásban elevenednek meg a hórihorgas, nem evilági lovag és a földönjáró kis köpcös szolga történetei.

Most a kor divatos műfajában, a musical-ben: a La Mancha lovagja című zenés játékban az író, Cervantes azonosul hőisével, amikor a spanyol inkvizíció börtönében kitalálja, hogy rabtársaival játsszák el a Búsképű lovag történetét. A musical-ben – amelyet egyébként először szabadtéren mutattak be Manhattan-ben – kettős szerepe van tehát mindkinek. A párhuzamos cselekmény egyszerre érdekessé és nehézé teszi a mű színrevivőinek dolgát.

A Szegedi Szabadtéri Játékok műsorán az idén a La Mancha lovagja lesz az egyik önálló produkció (a másik a Carmen). A Dóm téren csütörtökön kezdődtek a próbák Iglódi István irányításával. Az író és a lovag kettős szerepében a fiatal Méhes László játszik és énekel, Sanchót pedig Haumann Péter formázza, aki az idén megegyszer fellép itt, a Macskákban. Aldonsa–Dulcinea Sáfár Anikó lesz, a tavalyi musical, a Mária evangéliuma címszereplője. Két szegedi színházi művész is szerepet kapott, Király Levente (fogadós–kormányzó) és a frissen ide szerződött Czifra Krisztina (Femina, a szolgáló).

A próbafolyamat persze nem most kezdődött, hanem júniusban Budapesten. A július 24-i szezonnyitó bemutatóig mindazonáltal rettentő sok még a feladat, addig tehát minden este kemény munkával telik a Dóm téren.

S. E.

Magyarság Alapítvány

A Magyarság Alapítvány kuratóriuma megtartotta alakuló ülését. A kuratórium elnöke Losonczy Tóth Árpád könyvtáros, tagjai: Fekete Gyula író, Halász Péter néprajzkutató, Zétényi Zsolt országgyűlési képviselő és Fodor András Attila országgyűlési képviselő. Az alapítványt a magyarságtudat ápolását szolgáló kezdeményezések támogatására Fodor András Attila képviselő hozta létre.

Amint arról pénteken az MTI-t tájékoztatta, az alapítvány megőrzi függetlenségét és politikamentességét. Céljának tekinti azt is, hogy támogassa az „együttgondolkodást és cselekvést a határon túli magyarsággal, sorskérdéseinkben”.

A Magyarság Alapítvány részére forintban: az OTP 218-98196-os pénzforgalmi jelzőszám feltüntetésével a 24431-6-os pénzforgalmi számlára; devizában: az OTP külföldi partnerbankjain keresztül az OTP Budapest XIX. kerületi fiókjánál vezetett B 68956-os devizaszámlára lehet adományokat befizetni.

A Kozmikus Út

A Kozmikus Út társaságot társadalmi egyesületként 1989-ben jegyezték be Budapesten. Az erkölcsi mozgalmat – az USA és Németország után – hazánkban dr. Pető Ferenc filozófus professzor indította el, s magyarországi központját most hozza létre Szegeden.

A Szegedről elszármazott, jelenleg Houstonban élő professzor tegnap délután tartott előadást a mozgalom céljáról a Deák Ferenc Gimnáziumban. Az előadás előtt a sajtó képviselőinek is vázolta a Kozmikus Út lényegét.

A társadalmi egyesület teljesen politikamentes szervezet. A professzor rendszere nem csupán filozófia, hanem emberi igényeket, inspirációkat is ki akar elégíteni. Szerinte az egyént kell megerősíteni, hogy ne fogadja el a tömegpszichózis által rákényszerített esztelen doktrínákat. Céljuk, hogy a garázdálkodó szellemi rendszerek, úgynevezett ideológiák szűnjenek meg; ne legyen balek, aki a zászlójukat viszi. Az amerikai társadalom bomlóban van – jegyezte meg, – s egy új Európa születik, melynek szíve táján élünk. Az új központról szólva hangsúlyozta: Szegednek nemcsak a múltjában, hanem a jövőjében is hisz.

Aki részt akarunk venni a Kozmikus Út építésében, azok a 6701 Szeged, Pf. 233 címre írjanak, az érdeklődők pedig két hét múlva egy hasonló előadáson ismerkedhetnek meg az új erkölcs- és hitfogalommal.

Két koncertről

Izraeli mandolinosa a Zsinagógában

Érdeklődéssel várt és igen nagy tetszéssel fogadott bemutató előadásként könyvelheti el az Izraeli Mandolin Együttes a csütörtök este Szegeden tartott első magyarországi koncertjét. A hangverseny színhelyén behangoló, bejátszó zenekar már jóval hét óra előtt becsalogatta a padosorokba a Zsinagóga kertjében levegőző közönséget.

Bár a Moshe Jacobson által vezetett zenekar jelentős műsorváltozással lepte meg azokat, akiket a kiadott meghívón, vagy a lapunk csütörtöki számában közölt program szerzői csábítottak el az előadásra, a műsor felépítése, koncepciója alapvetően nem változott: az első részben az egyetemes zenetörténet klasszikusainak műveit hallhattuk, természetesen átiratban, másodikként pedig különböző népek zenéjéből, dalaiból hangzott fel egy ötletesen hangszerelt összeállítás. Ez a sorrend valószínűleg nem véletlen. Az együttes célja bevallottan az egyes nemzetek zenéjének megismertetése, bemutatása. A programban szereplő izraeli, cseh, román, lengyel és spanyol dalok karaktere jól összeillett a mandolin, e szintén népi eredetű hangszer hangzásával. S bár tompította ugyan a dalok autentikusan román, vagy spanyol jellegét az egységes hangszerelés, az összeállításnak kétségkívül volt bizonyos fajta folklorosztikus bája.

Jacobson karmester – mint képzett zenész –

A Pro Organo sorozatban ír, német, francia és osztrák művészek után svéd vendégművész volt a dóm vendége. A csütörtök esti koncerten Lars Angerdal, az uppsalai dóm orgonistája néhány csemeget is kínált a szép számú közönségnek. Magyarországon ritkán hallható svéd barokk és kortárs szerzők művei, így ezek külön örömet jelentettek. Olsson szokatlan hangnemű (disz-moll) Preludium és fűgájának belsőségességét az orgonista szépen érzékeltette a finom pianokkal. Roman B-dúr koncertójában felfedezhető volt a

helyesen ismerte fel, hogy ami helytálló az egyik műfajban, az veszélyes lehet a másokban. Ezért egyrészt a mandolin-átíratban felhangzó klasszikus repertoárt az instrumentális hangzás alapján válogatta össze, másrészt együttesét klarinétal, fuvalával és vonósokkal egészítette ki. Ezzel oldotta a pengető színezet túlsúlyát, valamint eleget tett a szerzők hangszerekre vonatkozó legszigorúbb utasításainak. Az átirást indokolta az is, hogy az együttes zenészei képesek voltak olyan meglepő dinamikai bravúrok végrehajtására, amelyeket szimfonikus zenekaroktól szokott meg a koncertlátogató. S így szokatlan, de élvezetes előadásban hangzott fel Mozart egyik szerenádja, Rameau táncszvitje, és – mily meglepő – Bartók művei közül talán éppen az, amely a legkevésbé feszül ellene a mandolinzenakarra való átirásnak: az Este a székelyeknél. Mind a Bartók-, mind a Rameau-mű tolmácsolásakor kiemelkedett az együttes produkciójából Yigal Coheh klarinétszólista érzékeny dallamvezetése, finom muzikalitása.

Az együttes érzethetően némi szorongással tekintett a magyarországi debütálás elé, így aztán nemcsak ők arattak sikert a szegedi Zsinagóga közönsége előtt, hanem maga a lelkes publikum is, az izgatott és hálás zenészeknél.

D. E.

Svéd orgonista a dómban

A Pro Organo sorozatban ír, német, francia és osztrák művészek után svéd vendégművész volt a dóm vendége. A csütörtök esti koncerten Lars Angerdal, az uppsalai dóm orgonistája néhány csemeget is kínált a szép számú közönségnek. Magyarországon ritkán hallható svéd barokk és kortárs szerzők művei, így ezek külön örömet jelentettek. Olsson szokatlan hangnemű (disz-moll) Preludium és fűgájának belsőségességét az orgonista szépen érzékeltette a finom pianokkal. Roman B-dúr koncertójában felfedezhető volt a

nálunk alig ismert Rheinberger-mű jelentette. Húsz szonátája közül a művész a 11-es számú d-moll szonátát játszotta, kihasználva az orgona-adta lehetőségek széles skáláját, érzékeltetve a gondos hangolást.

A műsorválasztáson és az érzhető svédess visszafogottságon is átütött a tehetség, s a közönség lelkes tapsal köszönte meg a koncertet.

MOGYORÓSI